

## HET SPROOKJE VAN MOSKOU.

Door: Victor A.C. Remouchamps Lkol der Artillerie (b.d) en Charlef Brantz Kolonel der Inf. HMV (b.d.)

Militair en Politiek analisten

December 2018.

### Inleiding.

#### Novorossyia (geel).



Als het om de handelingen van Moskou en Poetin gaat, blijkt de politieke antenne van Europese politici gebroken te zijn of in een andere kompasrichting te wijzen. Anders is het onverklaarbaar dat die politici keer op keer zich overvallen voelen door een uitspraak, een handeling of een maatregel van de kleine Tsaar.

Er zijn toch genoeg signalen geweest die duidelijk maakten dat Poetin zelfs tegen beter weten in, zijn Novorossyia droombeeld niet zal opgeven? Novorossyia de regio die zich uitstrekt in het zuiden van de Oekraïne tussen Donetsk en Dnjestr, tussen Kiyy en Zwarte Zee/ Zee van Azov. Om die droom waar te maken slaagde de man in Moskou erin dank zij het angstige Europa en de lakse Obama om de Krim op te eisen en te annexeren en het Oosten van de Oekraïne via proxy legertjes in handen te krijgen<sup>1</sup>. Het Westen bleef op zijn handen zitten en putte zich uit in holle machtswoorden. Na die twee machtsgrepen kon het Westen wachten op volgende Russische maatregelen die het realiseren van Poetins droom moeten faciliteren. Welnu, de volgende fase is met ZAPAD 2017 van start gegaan.

#### ZAPAD 2017.

Met het voorstel om een UN vredesmacht te stationeren in de Donbas wekte Poetin de indruk dat hij een vreedzame oplossing voor de Donbas regio wilde nastreven<sup>2</sup>. Zijn voorstel heeft bij een aantal argeloze westerse politici de handen op elkaar gebracht. Voor serieuze Rusland volgers was het echter snel duidelijk dat de economische realiteit hem dwong een andere route in te slaan om verlost te worden van dat in het oosten van de Oekraïne gelegen

financiële blok aan zijn been. Een door Moskou geleide UN vredesmacht leek hem een ideale korte termijn oplossing te zijn: in militair opzicht zou hij met instemming van de UN en het westen formeel de leidsels in het oosten van de Oekraïne in handen hebben en de kosten kon hij op de UN, het westen afwentelen. Als bonus zou de grens tussen Oekraïne en Rusland dichterbij de Dnjepr verschoven worden.

Die door de Russen geleide UN vredesmacht op korte afstand ondersteund door gevechtskracht uit het Militaire District Zuid zou gebruikt kunnen worden om de sprong vanuit de Donbas naar Mariupol, de eerste fase van het realiseren van Novorossyia, te lanceren en te voltooien. Een sprong die door de Russische maritieme component in de Zwarte Zee vanuit de Zee van Azov en in de volgende fasen van de opmars naar de oevers van de Dnjepr, vanuit de Krim en Zwarte Zee gefaciliteerd kunnen worden. Dat zo'n scenario binnen de context van de grootschalige oefening ZAPAD 2017 geen irreële optie zou zijn, heeft de inval van Georgië onder de dekmantel van KAVKAZ 2008 bevestigd. Gelukkig is het westen op tijd wakker geworden en heeft een door Moskou geleide UN vredesmacht van de hand gewezen. Moskou op zijn beurt heeft ZAPAD 2017 gebruikt om troepen uit andere delen van de Russische Federatie naar het grensgebied met Oekraïne te verplaatsen en op die manier de gevechtskracht van het Militaire District Zuid te versterken.

Omdat een aanval vanuit het grensgebied met de Oekraïne is uitgebleven, lijkt het erop dat Moskou om moverende redenen zich daartoe beperkt heeft. Waarschijnlijk beseften de militaire adviseurs van Poetin dat een snelle pijnloze opmars en aanval naar Mariupol dat als draaipunt van de operatie wordt beschouwd, onder de huidige omstandigheden nog steeds niet mogelijk is. Vermoedelijk was men in Moskou bang dat de beschikbare gevechtskracht door het gebrek aan ervaring in de complexe, meerdimensionale operatie met een meervoudige rivieroverschrijding gecombineerd met de intensieve modellering van het beoogde gevechtsveld, nog geen waarborg was dat de invasie een succes zou zijn.

### **Signalen.**

Moskou schijnt zich te hebben beperkt tot het versterken van de gevechtskracht van het Militaire District Zuid en het verhogen van kennis en kunde van die gevechtskracht in een alternatief oefeningsgebied<sup>3</sup>, waar een inval gevolgd door een opmars overgaand in een aanval waarin een meervoudige rivierovergang over een breed front, uitbundig beoefend wordt. Hoewel betrouwbare informatie daarover ontbreekt, zijn er ook geen troepenbewegingen vanuit het grensgebied naar de oorspronkelijke thuishavens elders in de Russische Federatie waargenomen.

Andere activiteiten bevestigen dat Novorossyia nog steeds de kern van Poetins dromen vormt. Het kan absoluut geen toeval zijn dat in 2018 Moskous activiteiten zich hebben toegespitst op de straat van Kertsch en de Zee van Azov regio:

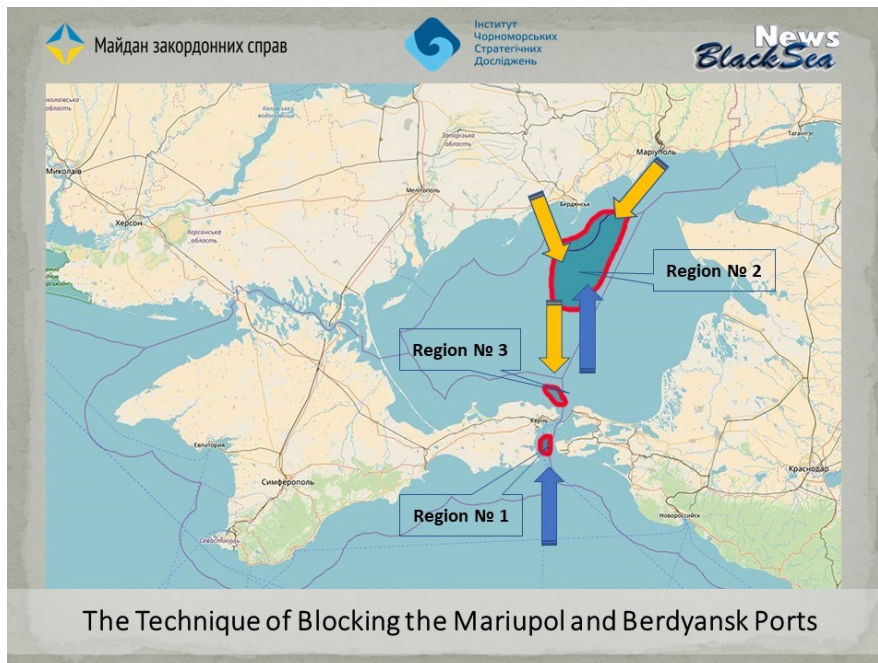
- Moskou heeft op de Krim een Iskander regiment bestaande uit zes lanceer installaties met drie raketten per lanceer installatie ontplooid. Diverse grote Oekraïense steden en vooral Kyiv kunnen vanuit de Krim bereikt worden.
- Zes zwaar bewapende kustschepen zijn in de periode mei-oktober 2018 via het Wolga-Don kanaal in de Zee van Azov ontplooid om samen met de kustschepen van

de proxy republieken de Russische Zwarte Zee vloot te versterken. In voorkomend geval kunnen ze een opmars/aanval naar/op Mariupol en een voortzetting naar de monding van de Dnjepr vanuit de Zee van Azov ondersteunen.

- De brug die het Russische vasteland verbindt met de Krim is dankzij steun van Europese organisaties voltooid en kan worden benut om de toegang tot de Zee van Azov te blokkeren.
- De Zwarte Zee vloot kan binnen 48 uur worden versterkt met het Kaspische Flottielje. Deze maritieme component heeft na de breuk met Azerbeidzjan in de Kaspische Zee en de vriendschappelijke banden die Kazakstan met de USA heeft gekregen, nieuwe thuishavens in Machatsjkala, de hoofdstad Dagestan<sup>4</sup>, en Kaspiysk<sup>5</sup> gevonden. In de afgelopen maanden heeft Moskou die maritieme component samengesteld uit kruisers, kanonneerboten, onderzeeërs en een marinierscomponent onder de antiterrorisme paraplu, maritieme en landingsoefeningen laten uitvoeren.

### Zee van Azov scenario.

Moskou heeft onlangs bewezen de sleutel van de toegangsdeur naar de Zee van Azov in handen te hebben en naar willekeur commerciële en marine schepen de toegang naar Oekraïense havens aan de Zee van Azov te kunnen ontzeggen dan wel te frustreren. De incidenten eind november 2018 hebben bevestigd dat Moskou zich niet stoort aan de beginselen in de *United Nations Conventions on the Law of the Sea* (UNCLOS) overeenkomst die in 1982 werd gesloten. In die overeenkomst werd o.m. de territoriale wateren<sup>6</sup> vastgelegd m.d.v. dat passerende schepen op weg naar hun bestemming toestemming zullen krijgen deze tweedimensionale watergrens te doorschrijden<sup>7</sup>. Ook de overeenkomst die



Rusland en Oekraïne in 2003 hebben gesloten om de straat van Kerch en de Zee van Azov gezamenlijk te beheren, heeft Moskou blijkbaar door de zeer efficiënte versnipperaar op het bureau van Poetin gehaald<sup>8</sup>. Kyiv had het Zee van Azov scenario van Moskou al onderkend en besloot begin 2018 in de havenstad Berdiansk een maritiem steunpunt te creëren

met de bedoeling om maritieme componenten van NATO lidstaten uit te nodigen voor beleefdheidsbezoeken. Rusland reageerde door te stellen dat de internationale wateren rondom de Krim en langs een deel van Zee van Azov, Russische territorium waren en het

passeren van de straatengte bij Kerch alleen met toestemming van de Russische autoriteiten kon plaatsvinden.

### **Russische Opties om de vaarroute naar Oekraïense havens aan de Zee van Azov te blokkeren en te frustreren.**

In de aangegeven gebieden worden commerciële schepen die van en naar de Oekraïense havensteden aan de Zee van Azov varen en toestemming moeten hebben om de straat van Kersch te mogen passeren dan wel op de Zee van Azov worden aangehouden om te worden doorzocht door de FSB kustwacht op volgens de Russische wetgeving betitelde contrabande, zijn de wachttijden op open zee in de afgelopen weken opgelopen van uren naar dagen en bij Kerch van 1-2 uur naar dubbele cijfers. De commerciële vrachtvaart verliest door die Russische vertraging en frustratie tactieken meerdere dagen.

Moskous maatregelen m.b.t. de Zee van Azov beïnvloeden de economische levensvatbaarheid van beide genoemde Oekraïense havensteden. De Mariupol regio is een belangrijke staal- en ijzer productie centrum en de Russische maatregel is ongetwijfeld direct gericht op de verstoring van die productie capaciteit. Na de weliswaar tijdelijke sluiting van



de Kerch straatengte en de vertraging en frustratie maatregelen op open zee kromp de economische capaciteit van Mariupol met een derde. De dreiging van een gedwongen (hopelijk tijdelijke) sluiting van een deel van de productiecapaciteit en in het verlengde een naderende werkloosheid, zou de onrust onder de bevolking kunnen doen aanwakkeren. Die onrust

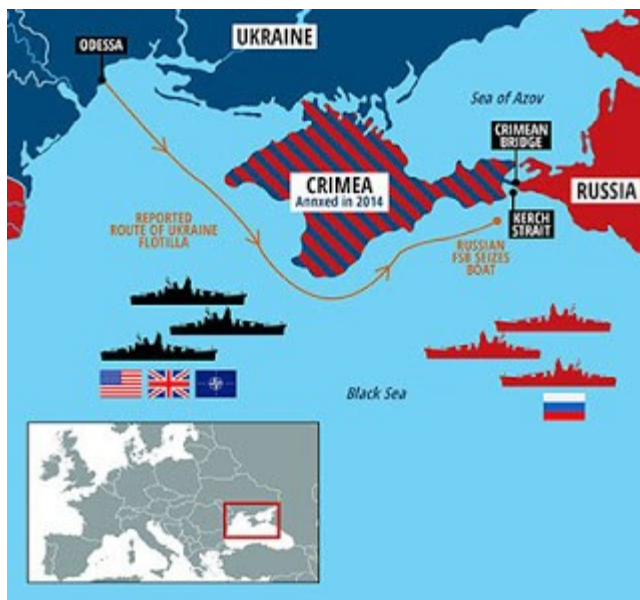
deel uitmakend van Ruslands inmiddels bekend geworden hybride scenario, beter bekend als de Moskouse opening<sup>9</sup>, kan overslaan naar andere zuidelijke provinciesteden

### **Tijdelijke en plaatselijk Staat van Beleg.**

De regering Poroshenko door de ervaringen van de laatste jaren wijzer geworden, heeft met het invoeren van de (tijdelijk en plaatselijk van drie maanden: 28 november tot 27 december) *Staat van Beleg*, waarbij burgerlijke autoriteiten ondergeschikt worden gemaakt aan de militaire organisatie, daarop al geanticipeerd. Het oproepen van reservisten voor de eenheden die gestationeerd zijn in de bedreigde regio is een logische vervolgmaatregel. Naast die Staat van Beleg heeft de regering van Kyiv getracht om steun te krijgen bij verschillende NATO lidstaten. Alleen de USA heeft met een verplaatsing van maritieme gevechtskracht op die noodkreet van een potentiële lidstaat gereageerd. Andere NATO lidstaten hebben zich beperkt tot een aantal holle kreten die een veroordeling van de Russische handelwijze moeten voorstellen.

## NATO reactie op de hulpkreet uit Kyiv:

De reactie van Merkel is een voorbeeld van het ruggengraatloze karakter van Europese regeringsleiders. Zij reageerde op de oproep van de Oekraïense president door te benadrukken dat *“Moscow’s actions are unacceptable however there is no military solution, ...we will discuss the matter directly with the Russian president at the G20 summit in Argentina”*. Of Poetin eventuele machtswoorden van twee regeringsleiders die de onrust in eigen land niet eens in de hand kunnen houden (de gele hesjes waren tijdens de G 20 top net als de antifa beweging in Hamburg bezig om Parijs op de zij te leggen) serieus heeft genomen, valt sterk te betwijfelen. Bovendien speelt in de machteloze reacties van Europese politici vermoedelijk ook het Nordstream-2 verhaal een rol. Daarom richtte de Oekraïense president zijn verzoek om substantiële hulp direct aan Merkel, die als de hoofdrolspeler in dat verhaal wordt beschouwd.



## NATO vaarbewegingen medio 2018<sup>10</sup>

De enige die Oekraïne daadwerkelijk steunt, is Trump. De Amerikaanse president heeft met het sturen van de USS Cook naar de Zwarte zee inmiddels op de oproep om steun van de Oekraïne gereageerd. Turkije is op de hoogte gesteld dat de oorlogsbodem een dezer dagen door de Dardanellen en Bosporus naar de Zwarte Zee zal varen. In navolging van de 2017 zee patrouilles op verzoek van Roemenie, is dit de eerste keer dat een Amerikaanse oorlogsbodem zijn tijdelijke werkterrein naar de Zwarte Zee gaat verplaatsen.

De woordvoerder van 6de Vloot omschrijft de ontplooiing als volgt: *“We routinely conduct operations to advance security and stability throughout the US 6th Fleet area of operations including the international waters and airspace of the Black Sea. We reserve the right to operate freely in accordance with international laws and norm”*. Kortom, als Petro Oleksiyovytsj Porosjenko steun wil hebben om de agressie van Moskou het hoofd te kunnen bieden, kan hij beter het nummer van Trump bellen.

## De route naar Malorossyia.

Sinds de annexatie van de Krim en de uitbouw van Sebastopol als een assertief Russisch maritiem bolwerk, is het spanningsveld in de Zwarte Zee substantieel gestegen. NATO bouwt op zijn beurt in Craiova een nieuw NATO maritiem steunpunt en hoewel de bouw gestaag vordert is de marine basis nog niet operationeel. Ook de politiek-militaire samenwerking met Georgië gesymboliseerd door het NATO-Georgia Joint Training Centre bij Tbilisi en een Joint oefening in 2019 is aangetrokken. De schermutselingen en de pesterijen in de Zee van Azov en de versterking van de Russische Zwarte Zee vloot onderstrepen het groeiende



zelfvertrouwen van Poetin in een succesvolle verloop in de Krim regio die ongetwijfeld moet worden afgesloten met de realisatie van Novorossyia in het zuiden van de Oekraïne. Mocht dat ooit gebeuren dan ligt de weg open naar het herstel van het vroegere *Malorossiya of Klein Rusland*.

### Malo - en Novorossyia op Oekraïens grondgebied.



Gedachte kaart van "Malorossyia" Het oostelijk en zuidelijk deel wordt gevormd door de gebieden van "Novorossyia" (De Krim staat op deze kaart niet aangegeven als deel van de nieuwe entiteit)

Die naam die in de 18<sup>de</sup> eeuw werd gegeven aan het gebied tussen Dnjepr en Don-Wolga ten zuiden van de Pripyatt moerassen en ten noorden van de door het Kremlin gewenste geografische grens van *Novorossyia* of het klassieke Zuid Rusland. Volgens Zakharchenko's (1976-2018) de voormalige sterke man van de Volksrepubliek Donetsk<sup>11</sup>, zal het moderne *Malorossyia*

zich uitstrekkend over het complete territorium van de huidige Oekraïne, in een periode van een tot drie jaar *up and running* geaccepteerd en erkend op het mondiale podium, bereikt moeten worden. Uit zijn woorden klinkt het rotsvaste vertrouwen dat de Oekraïne als politieke entiteit op korte termijn door de rest van de wereld zal worden losgelaten en de twee proxy staatjes in de Donbas soepel en met financiële steun van niet nader genoemde staten of allianties eenvoudig kunnen worden uitgebouwd tot een levensvatbaar *Malorossyia*.

Hoewel de randvoorwaarden voor Novorossyia stap voor stap worden bereikt, is het gelukkig nog lang niet zover. Maar mocht het toch die kant opgaan en is Merks reactie op de hulpkreet uit Kyiv maat - en richtinggevend voor de rest van de politici in West Europa dan kan alleen Trump (als hij nog in het Witte Huis resideert. Bij een Democratische president zal Kyiv ook bot vangen) de realisatie van die wensdroom doorkruisen. Van Merkel en Macron c.s. heeft Poroshenko niets te verwachten. Potentieel NATO lidmaatschap of niet.

- 
- <sup>1</sup> In de afgelopen twee jaar zijn genoeg artikelen verschenen die uitbundig hebben beschreven hoe het scenario voor de annexatie van de Krim en de bezetting van het oosten van de Oekraïne eruit heeft gezien,
- <sup>2</sup> Zie artikel *“Peace Keepers in de Donbas”*.
- <sup>3</sup> Gelet op de complexiteit van een eventuele operationeel optreden richting Dnjepr en de Krim en vooral de het meerdimensionaal optreden, de benodigde tijdruimte factoren en de uitvoering van de logistieke functie om de noodzakelijke gevechtskracht op het gewenste niveau te houden, moet dat oefeningsgebied gelijksoortige kenmerken bezitten.
- <sup>4</sup> De onafhankelijke 187<sup>ste</sup> Geleide Wapen kust artillerie (twee batterijen anti-ship kruisraketten, type *“Ball complex”*), 305<sup>de</sup> onafhankelijke verbindingscentrum (met de SunflowerE-900 early warning radar) verschillende patrouilleschepen en schepen van de kustwacht van de FSB versterkt met een grondcomponent bestaande uit het 177<sup>ste</sup> Marine Infanterie regiment *“Zwarte baretten”*.
- <sup>5</sup> 73<sup>ste</sup> Garde Brigade die de kustverdediging voor haar rekening neemt, gesteund door de 327<sup>ste</sup> Garde *“Belgrado”* Artillerie bataljon en de manoeuvre-eenheid; de 198<sup>ste</sup> Infanterie Divisie.
- <sup>6</sup> Tot 22,2 kilometer (13,8 zeemijlen), van de kust,
- <sup>7</sup> Vessels are given the right of innocent passage through any territorial waters, with strategic straits allowing the passage of military craft as transit passage, in that naval vessels are allowed to maintain postures that would be illegal in territorial waters. Article 17: Foreign ships (military and civilian) are allowed innocent passage through it, or transit passage for straits,
- <sup>8</sup> Geratificeerd in 2004: *“The Parties, proceeding from the necessity of conservation of the Azov-Kerch defined area of water as integral economic and natural complex, to be used in the interests of the Russian Federation and the Ukraine, have agreed as follows:*
- *The sea of Azov and the strait of Kerch are historically internal waters of the Russian Federation and the Ukraine.*
  - *The sea of Azov must be delimited by the state border in accordance with the Agreement signed by the Parties. Mercantile vessels and other state non-commercial vessels flying the flags of the Russian Federation and Ukraine have free navigation in the Sea of Azov and the strait of Kerch.*
- <sup>9</sup> Conform de FSB draaiboeken van 2014.
- <sup>10</sup> US Navy heeft in 2018 een aantal schepen, dat deel uitmaakt van de 6<sup>de</sup> Vloot en maritieme component van AFSOUTH ontplooid in de Zwarte Zee zoals USS *Porter* (juli 2018), USS *Mount Whitney* (Varend Hoofdkwartier AFSOUTH, juli 2018), USNS *Carson City* en USS *Carney* in augustus 2018
- <sup>11</sup> Stierf op 31 augustus 2018 bij een bomaanslag in Donetsk.